

KORUPCIJA U JAVNIM NABAVKAMA – KRIVIČNA (NE)ODGOVORNOST

Autori: **Stevo Muk, Dragana Jaćimović**

Jun, 2024. godine

Korupcija u javnim nabavkama predstavlja oblast od najvećeg rizika za štetu po državni budžet i može se pojaviti u svim fazama postupka.

U analizi „Javne nabavke u Crnoj Gori - transparentnost i odgovornost“ 2010. godine napisali smo da je „Uprava policije samostalno podnijela svega tri krivične prijave u periodu od tri godine, zbog osnovane sumnje da su počinjena krivična djela zloupotrebe službenog položaja u postupku javnih nabavki. Prema dostupnim saznanjima, do sada nije donijeta nijedna pravosnažna sudska presuda za krivična djela u oblasti javnih nabavki“. U analizi smo i preporučili da „Uprava policije i državno tužilaštvo sa posebnom pažnjom treba da pristupe otkrivanju i procesuiranju krivičnih djela u oblasti javnih nabavki.“

Četrnaest godina kasnije, istraživali smo da li se nešto promijenilo, kroz razgovore sa državnim tužiocima, policijskim službenicima, kontrolnim institucijama, prikupljanjem informacija o predmetima, optužnicama i presudama.

1 Institut alternativa, *Javne nabavke u Crnoj Gori – transparentnost i odgovornost*. Dostupno na: <https://media.institut-alternativa.org/2012/09/institut-alternativa-javne-nabavke-u-crnoj-gori-transparentnost-i-odgovornost.pdf>

Bez osuđujućih presuda za korupciju u javnim nabavkama

Analizirali smo period od januara 2016. godine do jula 2023. godine, kada su u Crnoj Gori sklopljeni ugovori o javnim nabavkama u vrijednosti od preko 3,5 milijardi eura. Radi se o vrijednosti koja je približna jednom godišnjem budžetu Crne Gore, koji za 2024. godinu iznosi 3,48 milijardi.

Uprava policije (UP) postupala je u 31 predmetu u vezi sa javnim nabavkama, dok je tužilaštvu podnijela samo jednu krivičnu prijavu. Predmet „Granica“ kojim je zaduženo Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je još uvijek u toku. Agencija za sprječavanje korupcije (ASK) podnijela je pet krivičnih prijava. Tri predmeta su u toku, dok je ASK-u za dvije prijave dostavljeno obavještenje nadležnog tužilaštva da nema osnova sumnje da je izvršeno krivično djelo ili bilo koje drugo krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.² Na osnovu prijave ASK-a, formirano je sedam predmeta, od kojih su pet u nadležnosti Specijalnog državnog tužilaštva (SDT) i po jedan u Osnovnom državnom tužilaštvu (ODT) u Podgorici i Herceg Novom.³

SDT-u su za navedeni period, pored prijave ASK-a, drugi podnosioci podnijeli pet krivičnih prijava. U odnosu na navedene prijave, SDT je u četiri predmeta odbacilo krivične prijave, dok je u petom predmetu, nakon što mu je proslijeđeno na nadležnost, krivičnu prijavu odbacilo Osnovno državno tužilaštvo u Baru. Jedan predmet SDT formiralo je samoinicijativno, i to u vezi sa nabavkom trajekta „Prizna“. Taj predmet je u radu, dokazi se prikupljaju u postupku međunarodne krivično-pravne pomoći, što utiče na trajanje postupka i efikasnost.⁴

Prema raspoloživim podacima⁵, u navedenom periodu donijete su dvije oslobađajuće presude u vezi sa javnim nabavkama. Osnovni sud u Podgorici je donio oslobađajuću presudu za nabavku iz 2013. godine – zloupotreba službenog položaja u pokušaju⁶. U drugom predmetu, Viši sud u Podgorici je oslobodio optužbe bivšeg predsjednika Opštine Nikšić, gdje je „utvrđeno da nije bilo dokaza o izvršenoj zloupotrebi službenog položaja“.⁷

2 Odgovor Agencije za sprječavanje korupcije na upit Instituta alternativa.

3 Podaci Vrhovnog državnog tužilaštva, dostavljeni Institutu alternativa 5. juna 2023. godine.

4 Izlaganje predstavnika SDT-a panel diskusiji Instituta alternativa.

5 Na osnovu odgovora na zahtjeve za slobodan pristup informacijama, u 11 sudova nije bilo presuda i predmeta koji su se odnosili na krivična djela u vezi sa javnim nabavkama (OS Cetinje, Danilovgrad, Herceg Novi, Kolašin, Žabljak, Nikšić, Bar, Berane, Plav, Pljevlja, Rožaje). Osnovni sud u Kotoru i Ulicnj nisu dostavili odgovor na naš upit. Viši sud u Bijelom Polju nas je uputio na sajt suda na kojem se objavljuju sve presude, dok Viši sud u Podgorici nije odgovorio na naš upit.

6 U ovom predmetu je postupao i Viši sud koji je potvrdio oslobađajuću presudu Osnovnog suda u Podgorici. Osnovni sud u Podgorici, K2/2015, dostupna na <https://sudovi.me/ospg/odluka/316585> (druga presuda u istom predmetu – Viši sud u Podgorici Kž 354/2018, dostupna na: <https://sudovi.me/vspg/odluka/526258>)

7 Viši sud u Podgorici, Presuda K-S21/2016, dostupna na <https://sudovi.me/vspg/odluka/317480>

Šta su razlozi izostanka krivične odgovornosti?

Ograničenja krivičnog zakonodavstva, manjak kadra i specijalizacije, kompleksna priroda krivičnog djela, ograničeni izvori saznanja, nemogućnost da se dostigne potreban standard dokazivanja.

U Odsjeku za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga sistematizovano je 60 radnih mjesta⁸, od kojih je manje od 50 odsto popunjeno.⁹ Policijski službenici navode da je u proteklom periodu "vođena pogrešna kadrovska politika", i da „trenutno nema kadra za ekonomski kriminalitet, odnosno otkrivanje korupcije“. Navode i ograničenja za zapošljavanje novih kadrova, čak i onih koji su pokazali najveći potencijal tokom programa stažiranja visokoškolaca. Ukazuju i na činjenicu da se kadrovi koji se obučavaju na Policijskoj akademiji „ne obučavaju po pitanju ekonomskog kriminala“. Osim kadrovskih kapaciteta, policijski službenici kao ključne izazove navode „predugo izostajanje povratne informacije iz tužilaštva, povodom informacija dostavljenih iz policije“, kao i „različite prakse postupanja državnih tužilaštava“. Policijski službenici ukazuju da u slučajevima kada su imali kvalitetnu saradnju sa državnim tužiocima nisu imali mehanizme da prikupe krivično-pravno relevantne dokaze za konkretno krivično djelo, čak i kada je bilo jasno da je „tender namješten“.

Da je vrijeme rada na predmetima u vezi sa zloupotrebama u javnim nabavkama u tužilaštvu predugo, svjedoče i tri predmeta moguće korupcije u javnim nabavkama iz 2021. i 2022. godine, koji nisu okončani odgovarajućim tužilačkim odlukama sve do maja 2024.godine.¹⁰

Kada je u pitanju oblast javnih nabavki, Specijalno državno tužilaštvo je nadležno za krivično gonjenje samo ako postoje osnovi sumnje da su učinioci krivičnih djela visoki javni funkcioneri ili ako se radi o krivičnim djelima organizovanog kriminala, odnosno kada su krivična djela u vezi sa javnim nabavkama učinjena u okviru kriminalne organizacije. Svi drugi slučajevi krivičnih djela u vezi sa javnim nabavkama su u nadležnosti osnovnih ili viših državnih tužilaštava, zavisno od visine zakonom propisane kazne, odnosno kada je posebnim zakonom određena njihova nadležnost. „Krivična djela u vezi sa javnim nabavkama su takva da državni tužilac može teško **da za njih sazna** po službenoj dužnosti. Ukoliko organi koji treba da kontrolišu sami postupak (Uprava za inspeksijske poslove, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki), nama ne otkriju **nepropisne** radnje, teško je očekivati da se tužilaštvo uključi u cijeli slučaj, osim kada građani ili mediji ne otkriju koruptivne radnje“, naglašavaju iz tužilaštva.¹¹

8 Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova broj 040/22-1176 od 8. 8. 2022. godine.

9 Izlaganje predstavnika Uprave policije na panel diskusiji Instituta alternativa.

10 Krivične prijave koje je tužilaštvu prosljedila Agencija za sprječavanje korupcije.

11 Izlaganje predstavnika tužilaštva na panel diskusiji Instituta alternativa.

Iako je Zakonom precizirano da ukoliko tokom sprovođenja inspeksijskog nadzora postoji sumnja da je u postupku javne nabavke učinjeno krivično djelo, inspekcija je dužna da to djelo prijavi državnom tužiocu, Uprava za inspeksijske poslove, tj. Inspekcija za javne nabavke u posmatranom periodu nije podnosila krivične prijave. Iz Inspekcije navode da je razlog za nepodnošenje krivičnih prijava to što oni postupak kontrolišu samo iz domena njihovih ovlašćenja, te da ne mogu da za svaki postupak isprate sve faze nabavke kod svih subjekata nadzora, i samim tim identifikuju kada se desi neka koruptivna radnja i prosljede na dalje djelovanje. Ukazali su na to su za sve nepravilnosti, koje je uočila inspekcija u navedenom periodu, propisane prekršajne kazne, te da bi te krivične prijave bile odbačene jer su za navedena djela propisani prekršaji.

Državna revizorska institucija (DRI) je državnom tužilaštvu dostavljala izvještaje o reviziji u kojima se nalaze i ukazivanja o nezakonitostima u postupcima javnih nabavki, ali nije podnosila krivične prijave. U junu 2021. godine, SDT odbacilo je krivičnu prijavu koja se odnosila na kupovinu 31 respiratora, od kojih, prema medijskim navodima, najmanje 17 nije radilo i nije se moglo koristiti tokom covid krize. DRI je u izvještaju objavljenom godinu kasnije, problematizovala ovu nabavku.¹²

Iz policije i tužilaštva ukazuju i da je otežavajuća okolnost kod ove vrste krivičnog djela to što postoji „zavjet ćutanja“ među onima koji se dogovaraju, budući da svako u tom poslu ima neku svoju računicu.

Policija i tužilaštvo ukazuju na značaj zviždača, NVO i medija, jer je pravovremeno ukazivanje i dobijanje informacija o mogućoj korupciji i preduslov kako bi se došlo do osnova sumnje, a samim tim i odobrenja za primjenu mjera tajnog nadzora (prisluškivanje razgovora, snimanje prostorija) za potrebe prikupljanja dokaza.

Predmeti javnih nabavki uglavnom su procesuirani u okviru krivičnog djela zloupotreba službenog položaja ili nesavjestan rad u službi. Razgovori su pokazali da u praksi postoje razlike u tumačenjima pojedinih državnih tužilaca u pogledu neophodnosti dokazivanja da je nastupila šteta po budžet. Dio tužilaca smatra da je za optuženje neophodno dokazati nastupanje štete, odnosno da ako je nešto nabavljeno mimo Zakona o javnim nabavkama, ali je nabavljeno po cijeni koliko i zaista košta, nije bilo elementa ovog krivičnog djela, jer nije bilo štete po budžet.

Među tužiocima postoji i drugačije tumačenje, da nije nužno dokazivati nastupanje štete, s obzirom da neka krivična djela koja za posljedicu imaju štetu mogu ostati nedovršena, odnosno u pokušaju, pa je za njihovo postojanje dovoljno samo da je zabranjena radnja preduzeta samo sa namjerom prouzrokovanja štete kao zabra-

¹² DRI, Izvještaj o reviziji uspjeha „Efikasnost upravljanja sredstvima donacija za suzbijanje korona virusa“, mart 2022. godine. Dostupno na <https://dri.co.me/doc/Izvještaj%20o%20reviziji%20uspjeha%20Efikasnost%20upravljanja%20sredstvima%20donacija%20za%20suzbijanje%20korona%20virusa.pdf>

njene posljedice. Osim toga, kod krivičnih djela protiv službene dužnosti, kao posljedica se može javiti, uz štetu ili osim štete, i korist za drugog ili samog učinioca ili teža povreda prava drugog, pa nije osnovano reći da se krivično gonjenje ne može preduzeti ukoliko nije nastupila šteta.

Novina u krivičnom zakonodavstvu

U decembru 2023. godine je u Krivični zakonik Crne Gore (KZ CG) uvedeno novo krivično djelo „zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom“, i to na inicijativu nevladinih organizacija. U obrazloženju predloga zakona se navodi da oblast javnih nabavki, privatizacije i stečaja “nose visok stepen rizika za korupciju i zloupotrebe na štetu javnih sredstava. U slučajevima zloupotrebe u postupcima javnih nabavki i privatizacije šteta za javna sredstva može nastati radnjama ponuđača i/ili radnjama naručioca. Međutim, propisana krivična djela ne daju dovoljan osnov za vođenje krivičnog postupka i sankcionisanje lica koja te zloupotrebe vrše, posebno službenih lica na strani naručioca koja raspoložu javnim sredstvima i čije radnje zato predstavljaju korupciju u javnom sektoru.”¹³

Novo krivično djelo propisuje kaznu za lica koje “podnese ponudu zasnovanu na lažnim podacima ili se protivno zakonu dogovara sa ostalim ponuđačima ili preduzme druge protivpravne radnje u namjeri da time utiče na donošenje odluka naručioca javne nabavke”, “lice koje kod naručioca javne nabavke iskorišćavanjem svog položaja ili ovlašćenja, prekoračenjem granice svog ovlašćenja ili nevršenjem svoje dužnosti krši zakon ili druge propise o javnim nabavkama i time prouzrokuje štetu javnim sredstvima.” Krivičnim djelom se smatra i kada “lice koje nekom subjektu prilagođava uslove javne nabavke ili sklapa ugovor sa ponuđačem čija je ponuda u suprotnosti sa uslovima iz dokumentacije za nadmetanje”. Takođe, propisana je kazna i za lica koje “iskorišćavanjem svog položaja ili ovlašćenja, prekoračenjem granice svog ovlašćenja ili nevršenjem svoje dužnosti daje, preuzima ili ugovara poslove za svoju djelatnost ili djelatnost lica u odnosu na koje postoji sukob interesa.” Ako je neko od navedenih djela učinjeno u vezi sa javnom nabavkom čija vrijednost prelazi iznos od sto hiljada eura, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.

Krivično djelo zloupotrebe u vezi sa javnim nabavkama u KZ CG, gotovo istovjetno je formulisano kao u krivičnom zakonodavstvu Srbije (četiri člana su identična). U odnosu na zakon u Srbiji, Crna Gora je dodatno prepoznala krivično djelo koje se odnosi na prilagođavanje uslova javne nabavke, iskorišćavanje položaja za ugovaranje poslova uz sukob interesa, kao i prouzrokovanje štete finansijskim Interesima EU. U regionu, posebno krivično djelo koje se tiče javnih nabavki prepoznaju još i krivični zakonici Sjeverne Makedonije i Kosova.

13 Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore, dostupno na:

<https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/99/3257-18428-23-1-23-9.pdf>

Uvođenjem novog krivičnog djela, kod jedne od radnji krivičnog djela koja se odnosi na zloupotrebu položaja zadržan je uslov da mora biti prouzrokovana šteta javnim sredstvima.

Nakon početka primjene izmjena KZ CG, državni tužioci nisu predlagali obuke u vezi sa krivičnim djelom "zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom", pa one nisu prepoznate u programu obuka Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu za 2024. godinu.

Iako je još uvijek rano cijeliti, novi podaci oslikavaju sve gore navedene prepreke za procesuiranje korupcije. Policija je od juna 2023. godine, a zaključno sa 31. martom 2024. godine postupala u dva predmeta, ali nije podnosila krivične prijave, dok u evidencijama Vrhovnog državnog tužilaštva nema podataka o krivičnim prijavama u vezi sa novim krivičnim djelom.¹⁴

Pogled unaprijed

Uvođenje novog krivičnog djela, neće neminovno dovesti do boljih rezultata u procesuiranju korupcije u javnim nabavkama.

Iz opisa novog krivičnog djela, a koje se odnosi na faze prije i tokom ugovaranja javne nabavke, jasno je da će zloupotrebe u fazi izvršenja ugovora o javnoj nabavci, i nadalje krivično goniti pozivom na krivična djela protiv službene dužnosti, uglavnom zloupotreba službenog položaja.

Izazov koji nameće "zavjet ćutanja" odnosno ograničene mogućnosti saznanja u vrijeme izvršenja krivičnog djela ostaje aktuelan. Prema Zakonu o javnim nabavkama, ovlašćeno lice naručioca čine službenik za javne nabavke, članovi komisije za sprovođenje postupka javne nabavke, lice koje učestvuje u pripremi tenderske dokumentacije i lice koje učestvuje u planiranju nabavke. Dakle, riječ je o više službenih lica koja su neposredno uključena u postupak. Takođe, na strani ponuđača, naročito kod većih nabavki i većih kompanija učesnika na tenderima, izvjesnije je učešće više lica u pripremi ponude i pratećim komunikacijama. To znači da je više lica na različitim funkcionalnim i hijerarhijskim nivoima, sa obje strane tenderskog procesa, u mogućnosti saznanja da se krivično djelo planira ili realizuje. Posljedično, da svako od njih pojedinačno, može biti izvor saznanja za policiju odnosno državno tužilaštvo. U tom prostoru, odnosno među tim licima, može se tražiti izvor saznanja za dalje radnje policije i tužilaštva. Motiv obraćanja nadležnim organima, može biti u visokom integritetu službenih ili odgovornih lica, ili u svijesti o mogućnosti da se dobije određena nagrada. Zato je potrebno dodatno

¹⁴ Odgovor Ministarstva unutrašnjih poslova i Vrhovnog državnog tužilaštva na zahtjev za slobodan pristup informacijama Instituta alternativa.

raditi kako na podizanju integriteta odgovornih funkcionera i službenika, tako i na ustanovljavanju efektivnih mehanizama nagrađivanja lica koja svojim informacijama mogu da dovedu do odgovarajućeg krivičnog postupka.

Novo krivično djelo predviđa i mogućnost da se onaj ko je učestvovao u dogovoru, a koji dobrovoljno otkrije da se ponuda zasniva na lažnim podacima ili na nedozvoljenom dogovoru sa ostalim ponuđačima ili da je preduzeo druge radnje u namjeri da utiče na donošenje odluka naručioca prije nego što se zaključi ugovor o javnoj nabavci, može osloboditi od kazne.¹⁵

Izvor informacija o potencijalnoj korupciji mogu biti drugi ponuđači koji su nezadovoljni odlukom naručioca, kao i nezavisne institucije koje imaju nadležnost da sprovode nadzor i kontrolu, inspekcija u oblasti javnih nabavki, unutrašnji revizor, Državna revizorska institucija.

Nadalje, u dodir sa informacijama od značaja za otkrivanje ovog krivičnog djela dolaze i službena lica odgovorna za sistem unutrašnjih finansijskih kontrola (u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim finansijskim kontrolama). Unutrašnji revizor dužan je da, u slučaju sumnje na prevaru prekine postupak revizije i bez odlaganja obavijesti rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju, koji je dužan da bez odlaganja u pisanom obliku obavijesti rukovodioca subjekta.¹⁶

Ovo je naročito važno za fazu izvršenja ugovora, jer sam Zakon o javnim nabavkama propisuje pravila i odgovornosti do trenutka sklapanja ugovora o javnoj nabavci. Odredba Zakona o javnim nabavkama kojom se uređuje "Kontrola i izvještaj o realizaciji ugovora o javnoj nabavci" propisuje dužnost naručioca da "vrši kontrolu izvršavanja zaključenog ugovora o javnoj nabavci", kao i da „u roku od 30 dana, od dana realizacije ugovora o javnoj nabavci sačini izvještaj o realizaciji ugovora i izvještaj objavi u elektronskom sistemu javnih nabavki (CEJN).“ Nažalost, obrazac izvještaja koji je utvrđen Pravilnikom Ministarstva finansija¹⁷, ne predviđa detaljne podatke o samom toku realizacije ugovora, osim šturih podataka sadržanih u ugovoru. Uvidom u CEJN se može zaključiti da se obaveza objave izvještaja sprovodi nekonzistentno. Ukoliko bi se obavezni podaci i prateća dokumentacija učinili obavezanim sadržajem ovog (javno dostupnog) izvještaja, moglo bi se izvjesno računati da bi širi krug subjekata (NVO, mediji, građani) mogao dati doprinos prepoznavanju indicija da posao nije izvršen u skladu sa ugovorom.

Institut alternativa je 2023. i 2024. godine predlagao da se Zakonom o sprečavanju korupcije propiše obaveza da lica neposredno uključena u postupak javne nabavke

15 Stav 7, Član 272c Krivičnog zakonika Crne Gore.

16 Zakon o upravljanju i unutrašnjim finansijskim kontrolama, član 26.

17 Pravilnik o obrascima izvještaja u postupcima javnih nabavki, Sl. Crne Gore, br 060/20 od 21.06.202. godine.

podnose godišnji izvještaj o prihodima i imovini, što bi mogao biti dodatni indikator za kontrole Agencije za sprečavanje korupcije, a eventualna nesrazmjera zakonito stečene i prijavljene imovine, indicija za dalje izviđaje u predmetima javnih nabavki u kojima je to lice učestvovalo. Vlada, odnosno Skupština Crne Gore, nisu usvojili navedeni predlog.

Dostupna je obimna literatura o indikatorima korupcije u javnim nabavkama, za svaku od faza postupka (planiranje, priprema tenderske dokumentacije, ugovaranje, izmjene ugovora, izvršenje ugovora). Državnom tužilaštvu su dostupna i iskustva državnih tužilaca i sudova Republike Srbije, iskustva Ureda za suzbijanje korupcije I organizovanog kriminaliteta (USKOK), kao i sudova Republike Hrvatske. Evropski javni tužilac uspostavlja praksu postupanja u slučajevima korupcije u javnim nabavkama.¹⁸

Na kraju, od značaja je podsjetiti da državnim tužiocima u procesuiranju krivičnih djela zloupotreba u javnim nabavkama, stoje na raspolaganju mogućnosti primjene mjera tajnog nadzora (MTN). MTN se mogu odobriti kada postoji osnov sumnje da su počinjena krivična djela sa elementima organizovanog kriminala; primanje mita, davanje mita, protivzakoniti uticaj, zloupotreba službenog položaja, kao i zloupotreba ovlašćenja u privredi i prevara u službi za koja je propisana kazna zatvora od osam godina ili teža kazna; kao i u vezi sa krivičnim djelima odavanje tajnih podataka, povreda tajnosti postupka, falsifikovanje službene isprave".¹⁹ Imajući u vidu prirodu zloupotreba u javnim nabavkama, uz preduslov da je saznanje o osnovu sumnje doprlo do tužilaštva pravovremeno, izvjesno je da se određena navedena djela mogu naći u sticaju sa krivičnim djelom zloupotreba u vezi sa javnim nabavkama.

Za značajnije unapređenje efikasnost u procesuiranju korupcije u javnim nabavkama, potrebno je prije svega postaviti ova krivična djela kao strateški prioritet policije i tužilaštva, što zahtijeva sistemski pristup u pogledu broja zaposlenih, obuka, specijalizacije, timskog rada i institucionalne saradnje. Potrebno je obezbijediti proaktivnu saradnju svih nezavisnih nadzornih institucija, te najviši stepen garancija i nagrade za izvore informacija iz sistema.

18 Kancelarija evropskog javnog tužioca, Češka: *Deset uhapšenih u istrazi o korupcionaškom lancu u vezi sa medicinskim materijalom za bolnice*, februar 2024. Dostupno na engleskom jeziku: <https://www.eppo.europa.eu/en/media/news/czechia-ten-arrested-probe-corruption-ring-involving-medical-supplies-to-hospitals>

19 Zakon o krivičnom postupku, član 158, stav 2-4.

O Institutu alternativa

Institut alternativa osnovan je 2007. godine u Podgorici sa misijom snaženja demokratskih procesa i dobrog upravljanja u Crnoj Gori, kroz istraživanje i analizu opcija javne politike, kao i monitoring rada javne uprave.

Djelujemo kao istraživački centar (think tank) i bavimo se dobrim upravljanjem, transparentnošću i odgovornošću kroz tri glavna programa: I) reforma javne uprave; II) odgovorne javne finansije; III) vladavina prava.

Više o našem radu saznajte na:

www.institut-alternativa.org

www.mojnovac.me

